

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/129/2017
Identifikačné číslo spisu: 8510202088
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8510202088.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne GREVA Investment, s.r.o., so sídlom v Košútoch 553, IČO: 36 793 914, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Belovičom, so sídlom v Šali, Hollého 1854/9, proti žalovanej P. P. Q. bývajúcej v X., zastúpenej advokátkou JUDr. Katarínou Kapčákovou, so sídlom v Prešove, Kúpeľná 1/A, o zaplatenie 20 085,85 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp.zn. 4C/72/2010, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 31. mája 2016 sp.zn. 12Co/140/2014, 12Co/141/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a

Žalobkyni priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením z 27. augusta 2014 č.k. 4C/72/2010-530 nepriznal žalovanej oslobodenie od súdnych poplatkov. Vychádzal z ustanovenia § 138 ods. 1 O.s.p., že súd môže na návrh priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Podmienkou na oslobodenie je preukázanie skutočnosti, že pomery účastníkov odôvodňujú priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov. Žalovaná bola v čase rozhodovania zamestnaná, mala príjem cca 1 161,28 € mesačne. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. júla 2010 sp.zn. 8Sžo/324/2009, podľa ktorého pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov nemožno prihliadať na záväzky žiadateľa vyplývajúce z uzavretých zmlúv o úveroch bez ohľadu na účel použitia takto získaných finančných prostriedkov. Konštatoval, že vzhľadom na finančnú situáciu žalovanej oslobodenie od platenia súdnych poplatkov nebolo dôvodné.

2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 31. mája 2016 sp.zn. 12Co/140/2014, 12Co/141/2014 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie o nepriznaní

oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 219 ods. 2 O.s.p. potvrdil ako vecne správne a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Na potvrdenie správnosti uznesenia poukázal na uznesenie Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2014 sp.zn. 12Co/48/2013, ktorým nepriznal žalovanej oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Odvolací súd vtedy konštatoval, že pomery žalovanej oslobodenie od platenia súdnych poplatkov neodôvodňujú (príjem presahujúci sumu 1000 €). Po vydaní uznesenia z 27. marca 2014 o nepriznaní žalovanej oslobodenie od platenia súdnych poplatkov nedošlo k podstatnej zmene na strane žalovanej. Podľa odvolacieho súdu žalovaná neosvedčila skutočnosť, že na jej strane existujú také pomery, ktoré ju dôvodne oprávňujú k požiadaniu o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Navyiac sama žalovaná priznala pohľadávku proti žalobcovi v rozsahu 95 000 €.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie a navrhla napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojitosti s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dôvodila, že dovolanie je prípustné v zmysle § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP. Namietala, že bolo porušené jej právo na spravodlivý proces tým, že odôvodnenia súdov nižšej inštancie sú účelové, nespravodlivé a nezodpovedajú skutkovému stavu veci. Ďalej namietala, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené s odkazom na § 157 ods. 2 O.s.p., je v rozpore s platnou legislatívou, s dobrými mravmi, nakoľko ju poškodzujú ako účastníčku konania; odvolací súd sa nevyporiadal s námietkami uvedenými v jej odvolaní. Ohľadom absencie riadneho odôvodnenia rozhodnutia poukázala na viaceré rozhodnutia (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, sľria A. č. 303-A; Hiro Balani c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c/a Grécko z 29. mája 1997; Higgins c/a Francúzsko z 19. februára 1998), podľa ktorých „ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.“ V súvislosti s pohľadávkou, na ktorú poukázal vo svojom rozhodnutí odvolací súd, uviedla, že súdu relevantnými dokladmi preukázala svoju nepriaznivú ekonomickú a majetkovú situáciu a poznamenala, že do tejto nepriaznivej situácie sa dostala najmä následkom toho, že žalobkyňa konala v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a svojim protiprávnym konaním jej spôsobila škodu, ktorú vymáha v súdnom konaní. Namietala, že odvolací súd sa dostatočne a vyčerpávajúcym spôsobom nevysporiadal s námietkami uvedenými v odvolaní, čo pokladá za rozpor s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva. Ďalej žalovaná namietala nesprávne právne posúdenie, nakoľko napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci založenom na nezákonnom rozhodnutí súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku, ktoré bolo účelové a nezodpovedalo skutkovému stavu veci, no s ktorým sa odvolací súd aj napriek tomu stotožnil.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k podanému dovolaniu navrhla dovolanie odmietnuť a zaviazat' žalovanú na náhradu trov dovolacieho konania a trov právneho zastúpenia. Vyjadrila názor, že podané dovolanie žalovanou podľa § 420 písm. f/ CSP nie je prípustné. Mala za to, že základná obsahová náležitosť dovolania v zmysle vymedzených zákonných dôvodov tak, ako to zákon ustanovuje, v podaní žalovanej absenteje, resp. dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi zrozumiteľne, a to spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Z podaného dovolania nie je možné jednoznačne vyvodiť, v čom podľa dovolateľky spočíva nesprávnosť právneho názoru odvolacieho súdu v otázke nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov. Dovolateľka pri argumentácii o nesprávnom právnom posúdení veci uvádza, čo je podľa jej názoru kľúčové pre rozhodnutie vo veci a síce posúdenie otázky platnosti/neplatnosti zmluvy o dielo. Predmetom dovolania však nie je rozhodnutie vo veci samej. K argumentu uvedeného žalovanou ohľadne existencie jej pohľadávky voči žalobkyni vo výške 95 000 € uviedla, že súd prvej inštancie by uvedené mohol posúdiť iba ako ďalší dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, pretože pohľadávka je majetkové právo, ktoré zvyšuje a nie znižuje hodnotu celkového majetku, a teda pri posudzovaní majetkových pomerov sa zohľadňuje na strane aktív a nie pasív.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej

neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 419 CSP).

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex - Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Podmienky, za ktorých možno podať dovolanie (a procesné účinky vyvolané podaním dovolania), bolo preto potrebné posudzovať podľa právnej úpravy účinnej od uvedeného dňa. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, je potrebné dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nemá byť „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti, ktorá spolu s interpretačnou praxou dovolacieho súdu (tiež ústavného súdu i Európskeho súdu pre ľudské práva) sleduje zachovanie jedného zo základných princípov právneho štátu - princípu právnej istoty.

7. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Najvyšší súd zastáva názor, podľa ktorého zo samej (výnimočnej) podstaty každého mimoriadneho opravného prostriedku vyplýva, že právnu úpravu stanovujúcu podmienky, za ktorých je prípustné prelomiť záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia súdu, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len), ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

11. Žalovaná dovolaním napadla uznesenie odvolacieho súdu, ktorým dovolací súd potvrdil uznesenie okresného súdu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Ako už bolo vyššie uvedené podľa §

420 CSP, ani v tomto prípade nejde o rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí (por. tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 3 XCdo 13/2017, 6 XCdo 523/2016, 8 XCdo 3/2017, 16 XCdo 405/2016, 3 XObdo 8/2017). Prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 CSP preto nemožno vyvodiť.

12. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP, t.j. namieta nesprávne právne posúdenie.

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna.

15. Pri skúmaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nová právna úprava nerozlišuje rozhodnutia z hľadiska ich formy, ale vychádza len z obsahového hľadiska rozhodnutí odvolacieho súdu, vymedzuje neprípustnosť uplatnenia dovolania proti uzneseniam (všeobecne t.j. potvrdzujúcim i zmeňujúcim) uvedeným v § 357 písm. a/ až n/ CSP. V tomto prípade ide o procesné rozhodnutia odvolacieho súdu, t.j. také, ktoré súd vydá bez toho, aby vec vecne prejednal, a preto ich prieskum dovolacím súdom z hľadiska (ne)správneho právneho posúdenia je logicky vylúčený (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1384.

16. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania podanom po 1. júli 2016 v danom prípade vychádzal z ustanovenia § 419 CSP, podľa ktorého je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Zásadne teda platí, že dovolanie je prípustné len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V zmysle ustanovenia § 421 ods. 2 CSP nie je dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/. Zároveň nie je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP ani v prípadoch uvedených v ustanovení § 422 ods. 1 CSP.

17. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

18. Podľa § 447 písm. c/ CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Podľa písm. f/ uvedeného ustanovenia dovolanie odmietne aj vtedy, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

19. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že Civilný sporový poriadok pre to, aby sa mohol dovolací súd zaoberať dovolaním, vyžaduje jednak splnenie predpokladov prípustnosti dovolania vyplývajúcich z ustanovení § 420 alebo § 421 a jednak splnenie podmienok dovolacieho konania, t.j. okrem iného, aby dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 tohto právneho predpisu.

20. Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy bola zmenená koncepcia prípustnosti odvolania proti

uznesení. Proti tejto forme súdneho rozhodnutia totiž vo svojej podstate odvolanie prípustné nie je. Prípúšťa sa len v prípadoch, ktoré sú taxatívne vypočítané v § 357 CSP.

21. V prejednávanej veci dovolateľka napadla dovolaním uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Rozhodnutie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je uvedené v predmetnom ustanovení § 357 písm. a/ až n/ CSP a zároveň sa naň nevzťahuje ani ustanovenie § 422 ods. 1 CSP. I keď ustanovenie § 421 ods. 2 CSP výslovne nevylučuje prípustnosť dovolania aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov, rešpektujúc zásadu efektivity konania (Čl. 17 CSP) je potrebné podľa názoru dovolacieho súdu neprípustnosť dovolania aj pre tento prípad vyvodit' z analogického použitia tohto ustanovenia (Čl. 4 CSP). Nevyhnutnosť použitia analógie možno odôvodniť logickým a systematickým výkladom ustanovení § 355 ods. 2, § 357, § 419 a § 421 CSP. Ustanovenie § 421 ods. 2 CSP vylúčenie prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku výslovne nerieši z toho dôvodu, že od účinnosti Civilného sporového poriadku je odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov neprípustné, a teda vôbec neprichádza do úvahy vecné rozhodovanie odvolacieho súdu o takomto odvolaní. Ak Civilný sporový poriadok neprípúšťa odvolanie proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov (§ 357 CSP), teda ak neumožňuje preskúmanie takéhoto rozhodnutia v odvolacom konaní, tak je tým vylúčená aj možnosť jeho preskúmania v dovolacom konaní (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 6 Cdo 35/2017, 4 Obdo/18/2017).

22. Aj napriek tomu, že v preskúmvanej veci odvolací súd o odvolaní vecne rozhodol z dôvodu, že odvolanie bolo podané v čase účinnosti O.s.p. (teda v čase, kedy bolo prípustné), nič to nemení na tom, že od 1. júla 2016 je dovolací prieskum rozhodnutí o oslobodení od súdnych poplatkov (§ 254 CSP) vylúčený. Bol preto daný dôvod na odmietnutie dovolania v zmysle ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

23. Ďalším dôvodom na odmietnutie dovolania bola aj tá skutočnosť, že žalovanou uplatnený dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 421 CSP. Dovolaateľka označila za dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP, hoci uplatnenie tohto dovolacieho dôvodu súčasne vo všetkých týchto situáciách sa vzájomne vylučuje. Okrem toho odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo rozdielne rozhodovanie dovolacieho súdu dovolateľka bližšie nekonkretizovala označením rozhodnutí naplňajúcich pojem ustálená súdna prax, resp. označením rozdielnych rozhodnutí dovolacieho súdu.

24. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie § 447 písm. c) a f) CSP odmietol.

25. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3: 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.